

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 10.05.2021

§ 190

Lausunto asumisneuvonnan lakisääteistämistä valmistelleen työryhmän raportista

3091/03.00.00.00/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

asuntoasiainkoordinaattori Helene Vanninen, 044 482 0862

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Samalla kaupunginhallitus tarkasti pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Timonen Pekka

Päätösehdotus

Lahden kaupunginhallitus päättää antaa alla perusteluosassa olevan lausunnon ympäristöministeriölle asumisneuvonnan lakisääteistämistä valmistelleen työryhmän raportista.

Samalla kaupunginhallitus tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Perusteluosa

Ympäristöministeriö on 12.4.2021 päivätyllä kirjeellään pyytänyt lausuntoa (VN/4845/2020) asumisneuvonnan lakisääteistämistä valmistelleen työryhmän raportista.

Ympäristöministeriö asetti 18.3.2020 työryhmän valmistelemaan asumisneuvonnan lakisääteistämistä. Työryhmän toimikausi oli 18.3.2020-

31.12.2020 ja sitä jatkettiin 28.2.2021 saakka. Työryhmän tehtävänä oli valmistella asumisneuvonnan lakisääteistämistä koskevat ehdotukset huomioiden lakisääteistämisen asuntopoliittiset ja muut mahdolliset tavoitteet. Työryhmä tarkasteli asumisneuvonnan nykytilaa ja järjestämistapoja, sekä hahmotteli erilaisia toteuttamisvaihtoehtoja asumisneuvonnan kehittämiseksi ja lakisääteistämiseksi. Työryhmä myös linjasi, että työryhmän loppuraportti tulisi laittaa lausuntokierrokselle, jotta työryhmän kartoittamiin vaihtoehtoihin saataisiin laajan toimijakentän näkemyksiä.

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen asuntopoliittikkaa koskevissa hallitusohjelmakirjauksissa tavoitteena on poistaa asunnottomuus kahdessa vaalikaudessa. Hallitusohjelman tavoitteena on myös kiinnittää erityistä huomiota asumisneuvonnan saatavuuden parantamiseen sekä asunnottomuuden ennaltaehkäisyyn, painopistealueena nuoret ja maahanmuuttajat. Lisäksi hallitusohjelman mukaan asumisneuvonnasta tehdään lakisääteistä sen saatavuuden parantamiseksi ja siihen osoitetaan riittävät resurssit. Hallitusohjelman mukaan asumisneuvonnan riittävyys turvataan yhdessä kuntien kanssa ja asumisneuvontaa on oltava tarjolla asumismuodosta riippumatta ja toimivaksi todetusta Asunto ensin –periaatteesta pidetään kiinni.

Lausunto pyydetään toimittamaan lausuntopalvelu.fi-palvelun kautta viimeistään viimeistään perjantaina 21.5.2021.

Kaupungin lausunto:

”Lahden kaupunki on tarjonnut asumisneuvontaa osana ARAn koordinoimaa ASTA –hanketta vuosina 2018-2021. Hankkeen aikana on toteutettu laadukasta, vaikuttavaa ja kustannustehokasta asumisneuvontaa laajalla asiakaspohjalla henkilön asumismuodosta

riippumatta. Vuodesta 2018 lähtien hankkeessa on ollut yli 3000 asiakaskontaktia kahdella asumisneuvojalla, kuukausitasolla yli 100 asiakasta työntekijää kohden. Asumisneuvontaa on annettu hyvinkin erilaisissa elämäntilanteissa oleville aina kevyestä ohjauksesta haastaviin tilanteisiin, joissa henkilö tarvitsee monialaista apua tilanteensa ratkaisemiseen. Vuokratästejä ja häätöjä vähentävä vaikutus on ollut havaittavissa kunnan omistaman vuokratyöyhtiön tilastoissa ja viimeisen vuoden aikana verkostoyhteistyötä on tiivistetty myös yksityiseen vuokra-asuntotoimijoiden kanssa. Työn vaikuttavuus perustuu monialaiseen ja toimivaan verkostoyhteistyöhön erityisesti kaupungin vuokratyöyhtiön, sosiaali- ja terveystoimen, maahanmuuttajien palveluneuvonnan ja nuorille suunnatun Ohjaamo –toiminnan kanssa. Tehokkuus pohjaa myös nopeaan reagointikykyyn ja helppoon saavutettavuuteen vastaten asiakkaiden ohjauksen ja neuvonnan tarpeeseen oikea-aikaisesti. Sosiaali- ja terveystoimelta saadun palautteen perusteella asumisneuvonta on vähentänyt sosiaaliohjauksen painetta niin, että resursseja on vapautunut perustehtävän hoitamiseen.

Raportissa esitetyistä malleista Lahden kaupunki kannattaa ARAn koordinoimaa sopimusmallia sillä se on toisaalta kuntataloudellisesti järkevin että palvelun laadun, saavutettavuuden ja oikea-aikaisuuden näkökulmasta toimivin vaihtoehto varmistaen resurssien kohdentamisen juuri sinne, missä niitä eniten tarvitaan. Lisäksi sopimusmallilla voidaan huomioida myös kuntakeskusten rooli osana kehyskuntien palvelutarjotinta sekä joustavat, monipuoliset asumisneuvonnan toteuttamisen mallit. ARAn sopimusmallilla edetessä tulisi sopimusajan olla ensivaiheessa riittävän pitkä, että osaava henkilöstö saadaan sitoutettua ja toiminnan luonne vakiinnutettua riittävällä tavalla niin, että lakisääteistämisen uudelleen

tarkastelua voidaan tehdä rauhassa nykyisen toiminnan vaarantumatta tai katkeamatta.

Muista malleista seuraavaksi parhaimpana vaihtoehtoina nähdään kuntatoteutuksen malli, sillä tunnistamme raportissa esiin nostetut hyödyt kuten palvelun nopean saavutettavuuden ja tiiviin yhteistyön eri toimijoiden kesken. Nämä hyödyt ovat saavutettavissa myös ARAn sopimusmallilla. Lahden kaupungin asumisneuvonta on pitkälti vastannut raportissa esitettyä kuntamallia, minkä vuoksi järjestämisvastuuseen siirtyminen ei vaatisi merkittäviä muutoksia toiminnassa muutoin, kuin rahoituksen varmistamisen osalta. Koska asumisneuvonnalle ei ole tarvetta kaikissa kunnissa, tulisi se olla lakisääteistä vain tietyt kriteerit täyttävillä alueilla niin, että valtiosuusia kohdennetaan vastaavasti tai rahoitus varmistetaan muuta kautta. Myös tässä mallissa tulee huomioida keskuskaupunkien luonne osana seudullista palveluverkkoa.

Huonoimpana vaihtoehtoina esitetyistä nähdään asumisneuvonnan toteuttaminen hyvinvointialueella ja asumisneuvonnan vahvistaminen ilman lakisääteistämistä. Hyvinvointialueen toteuttamana asumisneuvonnasta uhkaa prosessina tulla hidas ja raskas niin, että kynns avun hakemiseen nousee tai apua ei saa riittävän nopeasti. Lahden ASTA – hankkeen kokemusten mukaan noin puolet asumisneuvonnan asiakkaista pärjäävät yhdellä asiointilla saaden sitä kautta tarvitsemansa avun ja enemmän apua tarvitsevien asiakkaiden kohdalla puolestaan avun saanti pohjautuu toimivaan yhteistyöhön sosiaalitoimen kanssa.

Asumisneuvonnan kehittäminen ilman lakisääteistämistä on vaihtoehtoista heikoin jos ajatellaan toiminnan pysyvyyttä. Jatkuvalla hankerahoitukseen perustuvalla toiminnalla on vaikea saavuttaa tehokkuutta tai vaikuttavuutta: epävarmuus riittävästä resursseista vaikeuttaa esimerkiksi henkilöstön sitouttamista. Jos rahoituskanavia kehitetään toisaalta ARA –yhteisöjen että sosiaalitoimen tueksi, voi alueelle myös muodostua päällekkäisiä asumisneuvonnan elementtejä ja siten aiheuttaa asiakkaan näkökulmasta epäselvyyttä siitä, kenen puoleen kääntyä mutta myös järjestäjien epävarmuutta siitä, mikä osuus kuuluu kenenkin vastuulle. Lisäksi mahdollisuus kehittää asumisneuvontaa kaikille suunnattuna palveluna asumismuodosta riippumatta uhkaa jäädä osin puutteelliseksi.

Asumisneuvonnan tehokkuus perustuu kokemuksiemme mukaan sen laaja-alaiseen saavutettavuuteen ja toisaalta asemaan eri verkostojen välissä, jolloin sosiaalihuollolle jää enemmän resursseja perustehtävänsä toteuttamiseen eli viimesijaisen hoivan ja huolenpidon turvaamiselle. Ketteryys, oikea-aikaisuus ja kyky tarjota apua henkilölle hänen asuinmuodosta riippumatta ovat olleet Lahden mallintaman asumisneuvonnan vahvuuksia ja näemme, että näiden elementtien tulee toteutua asumisneuvontaa lakisääteistäessä riippumatta valitusta toteutusmallista. Myös järjestöjen tuottamalle, erityisesti erityisryhmille suunnatulle tuelle on tarve ja paikkansa, ja Lahden kaupunki näkee kannatettavana näiden tahojen erillisrahoituksen turvaamisen osana kokonaisuutta.”

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Lausunnon antaminen lausuntopalvelu.fi 21.5.2021 mennessä